

5. JUN. 1926

LÓRÁNT

CIMBORA

ROMÁNIA ÉS AZ UTÓDALLA-
MOK EGYETLEN MAGYARNYELVŰ
KÉPES HETI GYERMEKLAPJA

FŐSZERKESZTŐ:

Benedek Elek

5. évf.
12. sz. 1926.
III. 21

KÖNYV-ÉRTÉKELÉS

Oh, anyám...

M. Eminescu költeménye.
Magyarba átfüjtette dr. Szeremley Ákos.

Oh, anyám, jó anyám...! Bus sejtelmek ködéből
Hallom, a lombzugásban, miképpen hívsz magadhoz.
Sötét kriptádnak szélén, a szent sírnak fölötté
Hullatja lombját egyre az akác ősztől s széltől
És ágai megingnak, sírnak és hangod hozzák
És ezután örökké mind inganak az ágak és te alszol
[szüntelen.

Ha meghalok, oh kedves, ne sírj te a fejtámnál.
A szent és édes hársról egy galyat végy kezvedbe,
Azt tedd fejemhez szépen, gondosan tűzőgesd le
És könnyeidnek árja föléje permetezzen...
Egyszer megérezem én majd, hogy sirom árnyékolja
S aztán mind nő az árnyék és én alszom szüntelen

Ha meg együtt halunk meg, mint kéz a kézbe, ketten:
Ne vigyenek szomoru sírkerték zordonába
De egy pataknak partján puhán ássák az ágyat
S közös koporsó mélyén legyünk egymáshoz téve.
Mindig közel lész akkor szívemhez, oh, te drága,
S a víz folyton beszél majd és mi alszunk szüntelen.

(Fogarás)

Madárforradalom.

Iria: Vadnay Dezső.

Valahol az erdő rengetegében, bokor
ágán ült a kis madár, amelyikről most mesét
mondok nektek.

Nem volt az valami szép, csak amolyan
szürke toll éktelenkedett rajta. Hanem annál
szébb volt a hangja. Hogyha rákezdett tril-
lázni az Isten ege alatt, hej volt szörnyülkő-
dés, dulás-fulás a többi madarak közt, majd
megpukkadtak az irigységtől. De a kis szürke
madár nem sokat törődött velük. Már kora
hajnalban kiült fészkeből a bokor ágára, s
késő estig szakadatlanul csicssergett, füttyült,
csak éppen a fiait etette meg közben, meg a
fészkeket igazította meg, hogy jó puha meleg
legyen.

Mondom, a többi madarak majd megpuk-
kadtak az irigységtől, de hiába volt minden,
mert a kis szürke madarat nem lehetett elné-
mitani. Egyszer aztán összeültek az irigyei
haditanácsra, hogy meghányják-vessék egy-
más közt: mitévők legyenek, mit cselekedjen-
ek, hogy elnémítsák a kis szürke madarat,
aki gyönyörű füttyével, csattogó hangjával
megszégyeníti mindnyájukat, még hatalmas
királyukat is, a kőszáli sást.

Az erdő legközepében, a legmagasabb
fákon gyülekeztek össze. Fekete volt tőlük a
fák lombja, ága, mintha csupa fekete levelek
nőttek volna a fákon. Ott volt a csiripelő ve-
rébtől kezdve a károgó hollóig minden rendü-
rangu madár.

Hanem dülöre sehogysem tudtak jutni,
mert mindnyájuk egyszerre akart beszélni, s
a sok csiripeléstől, károgástól, gólyakelepe-
léstől nem értették meg egymás szavát sem.

Végre megérkezett királyuk is, a kőszáli
sas, udvari kiséretével együtt, aki szigorú te-
kintetével végignézett a gyülekezeten, mire
rögtön elcsitultak a zajgó madarak, mintha
leragadt volna a nyelvük. A kőszáli sas aztán
felszólította a küldöttséget, hogy adják elő
panaszaikat; mire előállott a tömegből egy
hatalmas csőrű varju, aki háromszor meglib-
bentette a szárnyát, megköszörülte a torkát és
elkezdett károgni:

Hatalmas egy király!
Nagy a mi panasznunk,
Dicső országodban
Legárvaibak vagyunk.
Tollunk ékes, fényes,
S fel az égig szállunk,

Mégis akad madár,
 Ki boldogabb nálunk.
 Pedig röpködni, hogy
 Tud valamit éppen,
 Alant szál a földön,
 Nem a magas légben.
 De a füttye, hangja
 Elbűvöl mindenkit.
 Reggel, ha rákezd,
 Énekel napestig.
 És dicső jó király,
 Hatalmas egy urunk!
 Éppen ezért volna
 A mi nagy panaszkodunk
 Mert az a dísztelen,
 Alant szálló madár
 Megszégyenül minket,
 Hej, pedig kár, kár, kár!

— Hát bizony az nagy kár, — mondta a sas, — de én mit sem tehetek róla . . . Mért nem énekeltek ti szebben?

Erre aztán előállott egy sánta veréb is, megbillegette a farkát, megköszörülte a csőrét és elkezdett csiripelni:

Csirip, csirip, csip-csirip,
 Nem vagyunk mi oly irigy.
 Énekelhet, dalolhat,
 Akármilyen hangot ad,
 Csak a vége az legyen:
 Csuffá minket ne legyen!
 Csirip, csirip, csip-csirip!

— Elég, — szolt a sas, s azzal végigtekintet a madárseregen. Van-e még valakinek valami mondani valója?

Most a tarku farku szarkára került a sor, aki háromszor szintén megbillegette a farkát a király előtt és elkezdett csörögni:

Csöng-csörög a hangom
 Drága zenehangon.
 Acél sem szól szebben,
 Ha a szárnyam rebben.
 S ha nem volnék is szép,
 Csunya sem vagyok ép,
 S bár a tollam fényes,
 Mégse vagyok kényes.
 De hogy egy kis
 Szürke semmi
 Szebben tudjon
 Énekelni, —
 Csöng-csörög a hangom —
 Az mégis skandalom!

— Elég! — Intett a sas a szarkának. Kinek volna-e még valami mondani valója?

Ekkor odarepült egy hosszú vöröslábu golya elkezdett kerepelni:

Kerep-kerep, kep-kerep,
 Több tett, ám szó kevesebb,

Mert ha mi csak beszélünk,
 Más lakik jól mivellünk.
 Hogy csak a jót ajánljam,
 Fogjunk össze ahányan,
 S azt a szürke madarat
 (Egy az erő, akarat)
 Pusztítsuk el melegen,
 Én meg szépen lenyelem.
 Kerep-kerep, kep-kerep,
 Miért nem volt csendesebb!

— Elég! — intett a sas ismét. Látom, hogy mindnyájan a kis szürke madár ellen vagytok, mért szebben tud énekelni, mint ti. Mondjátok meg hát, hogy mit tegyünk vele? Egyszerre zugták a madarak:

Elpusztítani,
 Meg is enni,
 Hogy ne tudjon
 Soha többé
 Énekelni!

Hát menetek érte és hozzátok el a kis madarat, — parancsolta a sas, mire fölkerekedett a madársereg néhány tagja és sebesen utnak eredtek.

Nemsokára rá is találtak a kis szürke madárra, aki a fiait etetgette éppen, meg repülni taníttatta őket egyik ágról a másikra, egyik fa tetejéről a másik fa tetejére. Akkor vették körül a kis szürke madarat és repültek vele vissza a haditanács elé.

Ekkor megszólalt a sas:

— No, te kis szürke madár, halálra vagy ítélve. Országomnak körülöttem álló tagjai azzal vádolnak, hogy gyönyörű füttyőddel megszégyenited valamennyiüket, oly szépen senki sem tud énekelni birodalmomban, mint te. Mutasd a hangod, hogy lássam, igazak-e a vádak.

Erre a kis szürke madár szerényen meghúzva magát, elkezdett énekelni:

Ingó-ringó bokorágon
 Dalolok én télen-nyáron.
 Nem törődik senki velem,
 Fiaimat, hogy nevelem.
 Hogy etetem, hogy itatom,
 Minden toher a nyakamon.
 Siratok és vigasztalok,
 Úgy születnek meg a dalok,
 Ha tavasz van s ha sül a rap,
 Az én dalom is szebb s v gabb.
 De ha tél van, zuzmarás-tél,
 S fészkem rázza a hideg szél,
 Szomorú, jaj, az én dalom,
 Mit valami lágy fuvalom;
 Búsán, fájón csicségek én,
 Mint senki a földkereken.

De míg élek, csak dalolok,
S utatokban hogyha vagyok,
Az életem kezelekben,
Daloljatok majd li szebben...

Gyönyörű volt a kis szürke madár hangja, tán még szebb, mint máskor. Érezte a halálát, tudta, hogy el kell pusztulnia, azért is tudott most még szebben, gyönyörűbben énekelni.

Szinte a körülötte lévőket is elnémitotta egy pillanatra. Alig tudtak szóhoz jutni, amikor kérdezte a sas:

— Nos, hát kívánjátok-e még a halálát?

Egy pillanatra mély csend támadt, nem mert szólni senki sem, csak nagy későn csapott bele a csendbe egy öreg varjú rekedt hangja!

— Kár! kár! kár!

— No látjátok, hogy kár volna érte, — kapott a szón a sas. Eresszétek utjára, hadd énekeljen tovább a kis szürke madár. Hiszen nem árthat azzal senkinek, nekem meg úgy sem, mert én fön a magasban járok, hova nem hallatszanak fel az alant szülő hangok.

Ezzel a sas már repült is, mint aki nem törődik a továbbiakkal semmit.

No, csak az kellett a többieknek. Bezzeg mindjárt megjött a hangjuk. Elkezdtek kiabálni egyszerre:

Kerep-kerep, csírip cserep,
Kár, kár, kár!
Jó falat lesz ez a szürke
Kis madár!

S most egyszerre felkerekedett az egész madársereg és rárohantak a kis szürke énekesre, aki alig tudta védeni magát, de nem is védekezett sokáig, mert látta, hogy hasztalan. Hagyta, hogy elpusztítsák. Egy éhes vércse ekkor hirtelen farkon ragadta és elszállott vele messze, hogy majd valami üres pusztaságon nyugodtan elfogyassza.

A többi madarak pedig ott maradtak álmélkodva. Hát, ahogy beszélgetnek, tanakodnak, a közeli bokorból egyszerre csak ismét valami szép madáracsicsérgést hallanak. Talán még szebb is volt, mint az elpusztított kis szürke madár hangja, csak hogy nem volt még éppen olyan szürke, mint az elpusztítotté. Mert azok, azok az elpusztított madár fiai voltak.

Hangjuk szép volt, csak nagyon szomorú. Siratták az édes anyjukat.

Eddig van a kis szürke madár története.

Elfogták, megették, de nem értek vele semmit, mert már a zöld bokor ágán ültek a fiai, akik folytatták az anyjuktól örökölt mesterséget...

(Budapest)

Jószivü Palkó.

Irtta: KRÁZSECVI ERZSÉBET.

Palkó fut a paripán:
„Gyü te, kis lovam!
Nézz csak ide, anyukám,
Mily szépen rohan!
A két első lába: ő,
A hátsó meg én,
Mert csak vesszőparipa,
Fából van szegény!

De meglátod, anyukám,
Hogyha nagy leszek,
Daruszörű paripát
Kettőt is veszek!
Az egyikre én ülök,
Máskira Mihály,
Aki mindég szomorun
Mankón sántikál.

Ő a legjobb tanuló,
De szegény nagyon.
Édes apja elesett
Véres harcokon.
Őt elkaptá egy kerék
És a lába fört.
Majd mindég lovon viszem
Iskolába őt!”

Gyü te, gyü te! — így kiált
Palkó falován,
Ha jó leszek: megnövök
Már jövőre tán!
Megveszem a két derest
S megsarkantyuzom, —
Szegény sánta kis Mihály
Majd örül, tudom!

(Máramarossziget.)

Szilasy Bálint szép históriája.

Írta: Fábrián Gyula - Rajzolta: Fábriáné Biczó Ilona.

Karácsony.

Kemény tél köszöntött be december közepén. Losonc mind a két patakja erősen befagyott. Nagy hó is esett. Amikor a palóc gazdák szekerei bejöttek a városba, csakugy csikorogtak a kerekei a fagyos havon. Az út szélén álló nagy tapolyfák pattogtak a recscentő hidegben, a kérgük hasadozott. Reggelenként sok elhullott csiz, sármánykó veréb teteme feküdt a fák alatt: Megfagytak szegények.

A diákok készültek a közeledő karácsonyi ünnepekre. A kántáló diákok új énekeket tanultak. Sorra fogják járni a nagyobb polgári házakat, karácsonyt, újévet köszönteni. A szegény diákok ilyenkor jól megszedik magukat az ajándékokból.

Hármas-négyes csoportok betlehemes játékokat tanultak. Ezeket igen kedvelték a polgárok. Híres volt a kollegium a misztérium játékaról is, de ez most karácsonykor elmaradt, elvitte azt a török, mert a lefolyt ükötzet minden kedvet elrontott és az időből is kifogytak.

Végre eljött a karácsony napja!

A tiz koldusdiák már korán reggel felkelt. Az öltözékeiket hozták rendbe. Kis Betlehemeket készítettek papirosból. Istálló, vagy kápolna formát. Rongyból készített kis bábai feküdt jászolban. Mellette Mária és szent József térdelt. Tehénkéek, báránykák bámulták a jászolt. Az épületen drótra tűzve a rendkívüli csillag ragyogott. Kis gyertyák világították meg a Betlehemet. Istenem, csak már este lenne és felgyujthatnánk a kis gyertyaszálakat.

Délben a cibere leves után. Privitzky uram lépett a terembe. A kezében levél volt. Körülnézett.

— No, gyerekek, ki akar közületek egy aranyat keresni? A gácsi kapitány, Forgách úr, két betlehemes fiút kér ebben a levélben. A gyermekei nagyon szeretnék Betlehemet látni és új karácsonyi énekeket hallani. Mind-egyik fju egy-egy aranyat kap. Sok pénz ez nagyon!

Mind a tiz diák jelentkezett. Privitzky uram szeme a két árva diákon akadt meg. Ők

voltak a legszemrevalóbbak, meg legszebben is énekeltek.

— Péterke! Jánoska! Rátok esik a választásom. Elmentek-e? Hát csak jól öltözöttek föl, tömjétek ki a csizmátokat szalmával, mert hideg van. Induljatok. Mihelyt vége lesz a játékoknak, azonnal forduljatok vissza, hogy még szürkületre elérjétek Losoncot.

A két árva diák fölkészült az utra. Vidáman öltözködtek, Péterke fölvette a Betlehemet és nagy örömmel megindultak Gács felé.

Bizony jó másfél óráig mentek, amig fölértek a várba. Ott nagy örömmel fogadták őket. A kis grólok körül fogták, simogatták, minden jóval, enni-innivalóval traktálták. Amikor kipihenték magukat, elővették a Betlehemet, a kis gyertyákat meggyujtották és ezüst hangon énekeltek:

Pásztorok, pásztorok, örvendezve,
Sietnek Jézushoz Bellehembe
Köszöntést mondanak a kisdednek,
Ki váltságot hozott az embernek.

Angyalok szózatja, minket is hív
Érts meg ezt lehat, minden hű szív
A kisded Jézuskát mi is áldjuk,
Mint a hív pásztorok — magasztaljuk.

A gyermek Forgách Antal gróf tapsolt a kis kezével.

— Jaj de szépen énekeltek! Igazán úgy, mint az angyalok!

A szépséges grófnak is igen tetszett az ének. A kis grófok megcsodálták a Betlehemet. A kis Jézuskát, szüz Máriát, a papirosból kivágott pici állatokat, a térdelő pásztorokat.

— Megvesszük tőletek a Betlehemet.

— Nem lehet. Nem adjuk.

— Igazi házat adunk érte. Adjátok nekünk!

— Még a gácsi várért sem válunk meg Jézuskától. Egy diáknak sincs ilyen szép Betlehemje. A csillag rajta igazi arany-fonálból van. Krepuska uram, a papi ruha készítő adta nekünk, amikor legutóbb nála jártunk. Ilyen-nel varrja ki az arany liliomokat a miseruhákra.

A kis grófok nagy nehezen lemondtak a Betlehemről és kedvesen elbúcsúztak a két kis diáktól. A grófnő két-két aranyat ajándékozott. A két kis diák illendően megköszönte a grófnő gráciáját, kezét csókolt és kisietett a várból.

Amikor leértek a dombraól, Péterke megszólalt.

— Add ide, Jánuskám, a kezedet és siessünk. Hideg van. Szürkülni kezd és a hó is ugyancsak megeredt.

A két kis diák megindult a losonci úton. A hó magasan állott, nem volt letiporva, a szél is behordta az utat, úgy, hogy csak nehezen lépegettek. A kis csizmák mélyen sülyedtek a hóba és hamar elfáradtak.

— Péterkém, én már igen elfáradtam. Pihenhetnénk egy kicsit.

— Nem lehet. Egyre jobban sötétedik. Már az utat sem látni. Csak a fák mutatják, hogy merre kell tartanunk.

A losonci erdőhöz értek. Feketén, félelmesen állott előttük. Itt az út fái teljesen egybefolytak az erdővel.

— Jajj, merre van az út? Nem látom. Sötét van.

Előttünk vonítás hangzott fel. Ez felelt a kérdésre. A két kis diák összeborzadt.

Farkasok járnak előttünk. Ne menjünk arra.

Megállottak. Topogtak. A lábuk zsibbadni kezdett, a kezük is fázott erősen. Merre menjenek? Mindegy, akármerre mennek, mindenütt nagy fekete fák meredtek előttünk, hideg szél muzsikált körülöttünk és hó csapódott arcukhoz. Néha a szél nagy erővel rázta meg a fák ágait. Ilyenkor nagy csomókban hullott a hó a nyakukba.

Jánoska sirni kezdett.

— Péterkém, én félek. Borzasztó ez a hideg, ez a hó és ez a sötétség. Ezek a fekete fák, mintha nagy karjaikkal utánunk akarnának nyulni, mintha meg akarnának fogni bennünket. Menni sem bírok már. Jajj! Én összeroskadok.

— Jánoska! Jánoska! Csak még egy kissé tartsd, noszold magadat.

Péterke megölelte Jánuskát és hurcolta, vezette tovább. De nem bírta sokáig. Meg kellett állaniok. Amikor újból meg akartak indulni, a lábuk nem mozdult. Mintha nem is az ő lábuk lett volna. Olomból volt. És olyan jól esett állani. Az agyvelejükre csendes bódulat szállott, a szemük elpilledt, megnehezedett. Elálmosodtak. Pihenni kíváncsoltak. Lefeküdni a hóba . . .

Puha fehéren csillogó halmocská domborodott mellettük. Jánoska arra roskadt. Péterke melléje kuporodott. A Betlehemet közbe vették, jól összeszorultak. Melengelték egymást. Péterke megszólalt.

— Jánoska! El ne aludj! Mindjárt indulunk tovább.

— Nem alszom.

— Ne is aludj! Meglátod, a kis Jézus megsegít bennünket.

Jánoska hallgatott.

— Alszol, Jánuskám? Nézd a Betlehemet. Milyen világos van benne! A kis Jézuska körül ragyog a mennyei fény. Nézd, felénk emeli két karját. Az egyik pásztor felemelkedik és mifelénk tart.

A pásztor kilépett az ajtón, a kis papiros képből nagy férfialak lett. Szinte lebegett a hó fölött. Intett kampós botjával a két kis diáknak. Arra eltűnt a hó, kivirágosodott a talaj, kizöldültek a fák, a szélsivítástól orgonazugás

lett. Nagy fényesség támadt, hosszú angyali sereg repült az erdő felett. A pásztorfelemelkedett és az angyalok előtt szállott, vezette őket. Visszanézett, újra intett a két diáknak. Arra azok fölkeltek, majd olyan könnyűnek érezték magukat, mint a pelyeg. Fölrepültek. Elvegyültek az angyali seregben és amikor egymásra néztek, látták, hogy éppen olyan angyalok, mint azok, akikkel együtt szállottak. Repültek, repültek, majd egy fényes csillagot láttak maguk fölött. A csillag fénye egy rongyos istállóra esett. Ott megállott a pásztor és megállottak az angyalok. Az istállóban ott feküdt a kis Jézus az édesanyja karján. A kis Jézus rámosolygott a két koldusdiákra.

— Péterke, Jánoska! Szólitottalak titeket. Tudom, hogy szép hangotok van. Hallani akarom az énekléseteket.

A két kis diák szívét mennyei boldogság járta át és gyönyörű, ragyogó fehér ruhájában énekelni kezdett. Zugott az orgona, zengett az ének, az angyalok hangja mint ezer és ezer csegettőző kisérte a két koldusdiák szárnyaló hangját.

Dicsőség, dicsőség, égben az Istennek!
Békesség és áldás földön az embernek...

Zugott a szélvihar, rázta a fák ágait. De a szél harsogása sem tudta fölkelteni álmából a két kis diákot. Nem is ébredtek föl. Folytaták az örökkévaló álmot és nem szüntek meg énekelni angyaltársaikkal a kis Jézusnak örvendezni — soha...

Hullott a hó. A kis fehér domb egyre nagyobb és nagyobb lett. Egészen betakarta Péterkét és Jánoskát.

*

Gyertyaszentelő után meglágyult az idő. Az utak is járhatók lettek. Egy este újra be-toppant István legény. Levelet és kis zacskót hozott magával Szilasról.

Elmondta, hogy az uton sok baja volt. A legkülönösebb eset akkor történt vele, amikor Hatvan körül két török támadta meg. Ezek alaposan kikutatták a ruháját és megtalálták nála a Szilasi uram levelét. Az egyik török hangosan olvasta föl az írást és csúnyán nevetett.

— No lám, ki gondolta volna, hogy a büszke Szilasy ur török csauszokkal barátkozik? Bezzeg, akinek féltlenivalója van, még az

ördögnek is tömjént gyújt! Hát csak vidd el, öcsém, azt a levelet Bálint urnak, hadd örüljön neki!

István legény akkor ismert rá az utonálló törökre. Nem volt az más, mint Nagypál uram, aki elhagyta hitét, fajtáját és most a töröknek szolgált.

Bálin sokszor elolvasta apja levelét, de nem értette meg, hogy mi rosszat és nevetni valót talált abban az a gonosz ember, aki magyar nemes létére is pribék lett?

Egyetlen Fiam!

Leveledet megkaptam. Örvend az én szívem, hogy egészséges vagy és jól érzed magadat. Az aranyboglárt átküldtem a csausz feleségének az üzenetteddel együtt. Az asszony azonnal hat tulipánhagymát ajándékozott, amelyet Istvánra bízom, levelemmel együtt. Reményelem, hogy épségben megkapod azokat. Igen szép virágok lesznek majd belőlük, ha gondosan ápolják!

Haleb csausz ujévkor átjött hozzám. Boldog ujévet kívánt. Azt mondta, hogy ő is meg akarja köszönni a boglárt, amit a felesége tőled kapott. Azzal török írást adott. Kérdeztem tőle, hogy mi az?

— A budai defter, — válaszolta. És hogy nem értettem, meg is magyarázta. A török minden földbirtokot a magáénak tekintett és harcban kitűnt tisztjeinek osztott szét. Csak igen ritkán esett meg, hogy egy-egy többnyire értéktelen birtok a régi gazdáé maradt. Amikor a defterdárók (birtokösszeírók, — birtokrendező) Szilasra jártak, Haleb csausz megmagyarázta, hogy ez a birtok ugy föl van tulva, hogy ide bizony török tiszt ur hiába jön innen adót ugyan ki nem présel. Legjobb lesz, ha a birtok a derék Szilasy néven marad, aki soha nem vétett a töröknek, ime, a fia most is milyen szép boglárt küldött a feleségének. Majd ő (már mint Haleb csausz) gondoskodik arról, hogy a Szilassy birtok a csausz katonáit el-tartsa és a köteles adót pontosan beszo-gáltassa. A defterdárók így vették föl hát a birtokot és erről hivatalos írást is adtak.

Gondolhatod, fiam, hogy én azzal az írással nem fogok senki fiának dicsekedni. Még a toronyból sem mozdulok ki. Nem mutatom azóta magam. A birtokot az én őseim vérükkel fizették meg. Most egy török csausznak

csókoljak talán kezét, akinek a jóvoltából a szultán kezemen hagyja apáim földjét?!

Nagy szégyen ez! Imádkozni fogok éjjel-nappal, hogy erősítse meg testben, lélekben azokat a magyarokat, akik nem nyögnek török rabságban. Fogjanak fegyvert, kergessék el nyakunkról a rabló pogányt. Főképen azért imádkozom, hogy te is ott légy, szerelmes fiam, abban a seregben, amely a szabadulást hozza, hogy a te kardod szerezzé vissza a pogánytól apai jussod!

Országunk törvénye rendeli, hogy minden nemes tartozik száz jobbágy után három-három katonát eltartani és az ország védelmére küldeni. Az én jobbágyaim száma igen megfogyatkozott. De mivel pénzem és kincseim hiány nélkül megmaradtak, nem akarok kibujni a törvény rendelkezése alól, bár most a török uralkodik fölöttem és birtokaim után az is szed adót és harácsot. Azt rendelem hát, hogy hat katonát fegyverezz fel, küldd a kékkői várba. Fizesse a zsoldjukat, élelmüket Almási kapitány ur az én vagyonom terhére. Felkelés esetén meghatalmazom, hogy duplázza meg a katonáim számát. És tartsa őket addig fegyverben, amíg ő azt jónak látja.

Bár ezt a tizedet jövő esztendőre már te vezethetnéd.

Ha teheted, menj el Kékkőre. Hiszen, négy órányira van Losoncól. Állj be Almásy uram udvarába apródnak. Ő neveljen téged nemes urfihoz illendően. Az udvari papja megtanít arra, ami hiánya a tudományodban van. Almási uram felesége okos, kellemetes személy. A lánykájuk — Orsika talán már tizenkét esztendő. Édesanyád a térdein ringatta, amíg kicsiny volt, veled együtt. Igen szerette a szép leánykát. Ugy vélem, hogy szépséges hajadonná fog fésleni az a rózsabimbó.

Gondolkozzál szavaimon és ha nyílik a tavasz, cselekedj akaratom szerint. Vedd jól a szivedbe, hogy magyar nemes urfinak első-sorban apái nevére kell vigyázni. Azonkívül most még egy nagy kötelességet parancsolt rá az Isten; hogy az országot a pogánytól megszabadítsa. Ezért élj és ha kell, azért a ketőért halj!

Sokszor csókol szerető:

Apád.

Bálint eltűnődött a levélen. Különösnek találta, hogy Marikát meg sem említi. Talán

nincs kedvére az, hogy ő annyira dicsérte a levelében Marikát. Édes apja nagyra tartja a Szilasy család nemesi származását és bizonyára nem tetszik neki, hogy Bálint a polgári rendű emberekkel barátkozik.

Visszaemlékezett apja szavaira, amelyekből mindig az a gondolat csengett ki, hogy csak a nemesi rendnek van magasabb hivatása. A többi rendnek csak alantasabb szerepe van: a munka, amelyet a nemes ember lealázónak tartott.

Bálint lelkében kavargottak a gondolatok. Az ő születése, apja gondolatvilága, amelyet tisztelt, beleütközött az ő nézetébe, amelyeket mostani tapasztalataiból ő maga szűrt le. Érezte, hogy az embereket már eddig is másképen nézi, mint az apja.

Egyetlen dologban forrt össze csak szíve az apja lelkével. Ez pedig a török iránt érzett határtalan ellenséges érzés volt. Ő magát a törökséget gyűlölte, mint valami nagy-nagy átkot, amely kipusztítja a magyarságot és a porrá omlott ország romjain áthaladva, tönkre teszi a keresztény kultúrát.

Hiszen, ment volna ő már régen katonának a török ellen, de hogyan? Gyerek-legény még ő! Ha Márton napján részt is vett a harcban, az még nem mutatja, hogy elég erős a hadi életre.

Mit válaszoljon? Engedelmes hangon irt apjának. Megígérte, hogy a kívánsága szerint fog eljárni. Májusban Kékkőre nagy és Almási kapitány apródja lesz. A télutót azonban még itten tölti Losoncon. Nem irt ő Marikáról egy szót sem, akárhogyan is fájt neki. Pedig mennyire boldog volt Marika, amikor Bálint átnyújtotta neki a tulipán bagymákat. Milyen erősen a lelkére kötötte, hogy sokszor köszönje meg apja urának a fejedelmi kisasszonyhoz illő ajándékot! Nem irt a Marika nagy örömről semmit.

(Folytatása következik.)

Az ideális fashajtó a

PURGO BAYER

**A JÓMADARAK. Zeng a határ, amerre jár
A három kedves jómadár.**

Tamás érdeklődik.

(Beszélgetés a régi kereskedőkről.)

Apa: Annyira szereted az idegen, ismeretlen világot, annyira vágyakozol a kalandos életre, hogy el sem tudom képzelni, milyen pályát válasszunk számodra. Ha néhány századdal ezelőtt születtünk volna, azt mondanám, légy kereskedő: megismerheted az idegen világot, lesz részed változatosságban és kalandokban.

Tamás: A kereskedőnek meglehetősen nyugodt élete lehetett, hiszen a kereskedők

városokban laktak és boljaikban várták a vevőket.

Apa: Az igazi kereskedelem nem itt zajlott le, hanem a nagy vásárokon. Ezekre a vásárookra tödultak mindenfelől iparcikkokkal és terményekkel. Valóságos karavánok érkeztek. Volt aztán otthon mesélni való elég. Mig a vásárookra elvergődött és vásár után szerencsésen hazatért a kereskedő, sok érdekes és veszedelmes kalandon ment keresztül.

Tamás: Talán utközben rablók törtek rá?

Apa: Bizony, az is előfordult, bár felkészültek a támadásra. A kereskedő és szolgálói fegyveresen kísérték árujukat: nem adták olyan könnyen oda. Aztán meg azok a nagyurak, kiknek a területén átvonult, fegyveres kíséretet rendeltek mellé. Természetesen, nem ingyen. Meg volt vidékenként állapítva a kísérő fegyveresek ára. Hiába mondta a kereskedő, hogy nincs szüksége fegyveresekre, az urak bebizonyították, hogy van. Még pedig olyan alaposan bebizonyították, hogy később szívesen fizette a bért. Rá-rátörtek ők maguk nem egyszer a fizetni nem akaró utasra, elrabolták áruját, néha meg is öltek; a maguk kárán tanulták meg a kereskedők, hogy egyszerűbb és biztonságosabb dolog fizetni.

Tamás: Egyes vidékeken ebből a nagy uraknak nagy jövedelmük lehetett; azt hiszem, a kereskedőkkel fizetteik meg a seregük fenntartási költségét.

Apa: Ez bár kevés lett volna nekik. Fizettettek ők mást is. Minden kisebb-nagyobb folyó akadály volt a vásárra siető előtt. Az akadályt el lehetett háritani pénzzel. Ott állottak a vámosok, akik csak akkor bocsátották utjára a kereskedőt, ha a vámot beszédtek. Az utasnak eszébe se jutott méltatlankodni. Ha lármáz, megmagyarázták volna neki, hogy a szegény földesúr nem a maga számára szedi a vámot, hanem még rá is fizet; abból tartja fenn a hidakat és utakat. A hidak és utak pedig a legtöbb helyen rettenetes állapotban voltak. Istenkísértés volt rajtuk utazni. Nem is szívesen javították őket, sőt egyes helyeken örültek, ha mennél rosszabb állapotba jutnak. Voltak vidékek, ahol különös jogai voltak a földesúrnak. Ha eltört a kocsi kereke és a tengely a földet érintette, a kereskedő áruja a földesúr tulajdonába ment át. Látod, mire jó, ha az út tes én nagy gödrök vannak! A kereskedők, persze, védekeztek, úgy, ahogy tudtak. Rendkívül erős, kicsiny kerekeket használtak és jól megvizsgálták őket indulás előtt, nehogy baj történjen. Ha a földesurak hatalmából kikerült a jámbor kereskedő, még mindig számtalan akadály állotta az útját. Városokon is keresztül kellett mennie. Egyik-másik városnak áru-megállító joga volt. Ez a jog sem mindenütt egyforma. Némely városban arra kényszeríthették az átutazó kereskedőt, hogy áru-

cikkeit néhány napon át tegye közzemlére, bocsássa áruba. Más városokban arra köteleztették, hogy adja el egész készletét. Amíg el nem adta, nem bocsátották el. Gondolhatod, hogy milyen drágán árult a kereskedő, ha mégis annyi baj után végül is sikerült eljutni a nagy vásárra.

Tamás: A nagy városok majdnem mindig folyó mellett vannak. Én vizen szállítottam volna az áruimat.

Apa: Azt hiszed, a vizen nem várták a vámosok? Igaz, hogy a rablóktól könnyebb védekezni. A nagy folyókon és a tengereken mégis tanácsos volt sok hajónak együtt indulnia. Rendesen felfegyverzett hadihajót is vittek magukkal a kereskedők, mert a rablók a vizen nagyon elszaporodtak. Arra is vigyázni kellett, hogy hajótörés ne következzen be, mert akkor az áru a kereskedőre nézve elveszett. A tengerparti lakosok egy része zsákmányolásból élt: szórakoztatóbb, izgalmasabb és jövedelmezőbb volt, mint a halászat. Egyes vidékeken azt is megtették, hogy a sziklas és zátonyos parton tüzet gyújtottak és odacsalták a tapasztalatlan hajósi. A kereskedők hatalmas szervezetekbe tömörültek, hogy megvédelmezhesék magukat; olyanféle szerveztük volt, mint az iparosoknak, de csak egyes vidékeken volt céh a neve, más országokban gilda, vagy más név alatt vált ismeretessé a kereskedők szervezete. A gildák lassanként nagyon hatalmasok lettek.

Tamás: Ha ilyen veszélyen volt a kereskedők élete, mért vállalkoztak az emberek rá? Azt nem hiszem, hogy annyi embert kalandvagy vezetett volna.

Apa: Nagy vagyont lehetett szerezni. Már 6–7 száz évvel ezelőtt dúsgazdag kereskedők éltek a nagy városokban. Ezek aztán már nem jártak vásárokra, hanem megbízottait küldötték el. Palotáik ragyogóbbak voltak a főnemesek palotáinál, hitelezői voltak nem egyszer a megszorult nagyúrnak, sőt a királynak is. A legtöbben azonban nem fejezték be boldogan az életüket. Ha a királyra nézve kényelmetlenné vált a nagy adósság, egy kis hűtlenségi pört akasztott a hitelező nyakába, vagy megvádolta sikkasztással, esetleg pénzrontással. Ennek természetes következménye lett a vagyon lefoglalása. Te azt hiszed, hogy az ilyen pörüljárt ember lármá-

zott vagy siránkozott. A királyi tekintélyt bántotta volna a hangos panasz, a király jó szíve nem bírta volna el a siránkozást: bezárták tehát a vagyontól megfosztott embert a börtönbe, ott aztán elmélkedhetett a szerencse forgandóságáról.

Tamás: Pár száz évvel ezelőtt még nagyon sok ember nem tudott írni-olvasni. Kiváncsi vagyok, hogy a kereskedők hogyan intézték el a számadásaikat.

Apa: A kereskedők a műveltebb emberekhez tartoztak. Legnagyobb részük tudott írni-olvasni. A számodásokkal több baj volt, mert olyan emberekkel is álltak üzleti összeköttetésben, akik nem állottak a műveltség legmagasabb fokán. De azért elintézték ők a számításokat: számológépet használtak. Látom, hogy nagyon csudálkozol: olyan gépre gondolsz most, amilyen a nagy városok üzleteiben ma látható. Az övék egyszerűbb volt. Olyan besztásu, mint a sakktábla. Kis játékpénzeket raktak a táblára: a jobboldali kocka jelentette az aprópénzt, a mellette balra levő a nagyobbbat és a még tovább eső a még nagyobbbat. Mikor a számadást befejezték, csak össze kellett számolni az egyes kockákban levő játékpénzeket, már tudták, milyen összegről van szó. A kisebb boltosok még egyszerűbb számolót használtak. Képzelj magad elé egy fakardot! A fakard mindkét oldalán rovákkakat vágtak: a nagyobb rovátka jelentette a nagyobb pénzegységet, a kisebb a kisebbiket. Az ilyen fakardra vigyáztak és — azt hiszem, alaposan megrakták azt a gyereket, aki kivitte játszani, hiszen ha kicsorbitotta, az apja nem tudta hirtelen megmondani, mennyi az adósága, vagy a kihitelezett tőkéje.

(Budapestl)

A hóember.

Irtó: Szondy György.

Csillogó villogó fehér lepel borult a kertre. Befakarta a virágágyakat, elborította a kanyargó utakat és apró hegyekké nőtt a földkupacokon, aml alá a rózsák hajtották a fejüket, téli pihenőre. Még a szökökuf medencéjét is megtöltötte és fehér köpenyegyet kanyarított a meztelen kis szárnyas gyerekre, aki a szökökuf közepén mosolygott és

csinos ijával huncutkodva célzott a vaskerítés kapuja felé.

— Kár, kár — károgtak a csupasz fákon a varjak — még mindig csak hó, hó! Mikor jön már a tavasz? Kár, kár:

— Mikor jön már a tavasz? — kérdezték az emberek is. — Bizony, elég volt már a télből, a hidegből, hóból!

De a gyerekek örültek a vastag, fehér takarónak. Most megint lehetett hóembert építeni és délre már ott is állt a hóember a szöke kut mellett. Pompás legény volt földigérő, fekete gombos köpenyében. A gyerekek valóságos indián haditanót jártak körülötte örömmükben.

Az aranyoshegyű vaskerítésen ki lehetett látni az uccára, ahol szánkok csilingeltek és az emberek hosszú léptekkel siettek erre-arra. De a hóembert sokan megbámulták.

— Csakugyan, derék gránátos lenne! — bólogatott mosolyogva egy piros képű öreg úr, aki katona volt valamikor és azért mindig a katonákra gondolt. — De pipálni nem volna szabad!

— Igen, kicsit elmaradt szegény a divattól! — nevetett egy cilinderes fiatalember. — Még muffja is van, meg prémkucsója! Tulságosan falusias!

A hóember nem törődött a fecsegésükkel, sem a gyerekek hancurozásával. Komolyan nézett nagy, cserépdarab-szemeivel a kerítés egyik aranyosvégű rudjára, amin pedig épen semmit sem lehetett látni. Olyan volt, mintha gondolkodnék; de csak annyi gondolat járt a fejében, mint a legtöbb gondolkodó-arcu embernek és ezért nagyon jól érezte magát.

Mikor beesteledett, a gyerekek hazaszéledtek. Kiürült az ucca, a hóember egyedül maradt. Csak egy kisfiu nézte még sokáig a kert mögötti ház egyik ablakából. Ő is ott játszott a hóember körül egész nap és most már le kellett volna feküdnie.

— Megfázol ott az ablakban, kisfiam, feküdj már le! — mondta a mamája és odament mellé. — Mit nézel olyan sokáig?

— A hóembert nézem, — felelte a kis fiu elgondolkozva. — Szegény, milyen egyedül maradt odakinn! Mindenki elhagyta és most már bizonyára nem is gondolnak rá!

Az anya megsimogatta a kisfiú buksi fejét.

— Kis csacsikám fe, hiszen nem ért a hóembert semmi veszedelem! Jó neki odakünn, jó hideg éjszaka lesz, alaposan összefog fagyni!

Avval ölébe vette a a kisfiút és lefektette a rózsaszínhálós fehér ágyába.

— Aludjál jól, álmodjál szépet! — mondta búcsúszóul és megcsókolta a homlokát.

De a kisfiú csak nagysokára aludt el.

— Senki, senki sem gondol szegény hőemberre! Milyen rosszak is mindnyájan! — ezt gondolta még akkor is, mikor lecsukódtak a szemei.

Csikorgó hideg éjszaka borult a földre. A holdvilág előbujt a fellegek mögül és reszkető, ezüstös fénnel szórta be a havas uccákat, fehér háztetőket és az éjszakai szél csodálatos alaku virágokat pingált a fekete ablaküvegekre.

De reggelre megváltozott az idő. Az éjszakai szélnek más vidéken akadt sürgős tennivalója és helyette nedves ködruhájában beállított a nyugati szél. Meglángyult a hó és a háztetőknek hosszú jégcsapokból nőtt szakálla. A hőember megvékonyodott. Mire eljött a dél, csak egy szürke, sáros hókupac maradt a helyén. Oh, hogy sajnálta.

— Szegény, most meghalt! — és könnybe lábadtak a szemei.

Pedig nem volt igaz. A hőember nem halt meg. A nyugati szél láthatatlan, finom pára alakjában szívta fel a magasba; ahol felhő lett belőle. A felhő elszállt a kopár mezők fölé és esőt hullatott rájuk, hogy egyszerre ezer és ezer szunnyadó virág ébredt új életre. Minden virágban, minden kis fűszálban volt egy-egy csöpp a hőemberből is.

Hanem ezt nem tudta a kis fiú.

— Ti nem szerettétek igazán a hőembert! — mondta pajtásainak, mikor azok labdázni hívták a rétre. Ha szeretnétek, akkor most is beszélnétek róla; de ti rosszak vagytok, nem játszom többé veletek!

A gyerekek nevettek rajta és elszaladtak a folyó partjára, ahol zöld fű sarjadt és sárga és kék virágok mosolyogtak a napsugárban.

— Rosszak mindnyájan. Oh, milyen rosszak! — mormogta magában a kis fiú.

— Ne hidd azt! — szólt ekkor a háta mögött valaki. A kisfiú meglepetten fordult hátra. Nagy, meleg fenyesség sugárzott reá; szomorú szemű, fehér ruhás alak állt előtte.

— Ne hidd azt, kicsi fiú! — szólalt meg újra. Ők jobban szerették a hőembert, mint te, ők gazdagabbak a szeretetben. Keresték és megtalálták a hőembert akkor is, ha virág, ha madár, ha napsugár let belőle. Nemcsak gondolnak reá és beszélnek róla: vele élnek, vele játszanak mindig és az övék az igazi boldogság! Mert nem az a fontos, hogy beszéljünk arról, akif szeretünk; hanem, hogy keressük, megtaláljuk és vele élünk!

— Ki vagy te? — kérdezte a kisfiú, de a fényes látomás hirtelen szétfoszlott, eltűnt a levegőben.

— A szeretet volt! — ficsorékeltek a fecskék, de persze ezt a kis fiú nem értette meg.

Álmodtam! — gondolta és megdörzsölte a szemét. — Csak álom lehetett... Mert a hőemberről beszélni keli... mindig róla kell beszélni és aki nem beszél róla, az rossz gyerek.

Ez volt a véleménye és azután is megvetette a többi gyerekeket. Sokkal, sokkal különbnek érezte magát náluk és azért nagyon boldog is volt. Mert az ember mindig csak annyit ér, amennyire tartja magát.

A kutágas.

Apró unokáinak meséli ECEK nagyapó.

Volt egyszer a világon egy kis kakas. Ez a kis kakas elment egyszer a kutágas alá kapargálni s addig kipirgált-kapargált, amíg a kutágas ki nem dőlt. Abban a pillanatban odaröpül egy szarka, rá akar szállani a kutágasra. Hát, Uram, Teremtőm, a földön fekszik a kutágas. Kérdi a szarka.

— Te kutágas, mi lelt téged?

— Jaj, ne is kérdezd, addig kipir-

gált-kapirgált alattam egy kis kakas, hogy kidőltem bánatomban.

— No bizony, ha kidőlél akkor én is kitépem a farkamat. Hátrakapott a csőrével, kitépte a farkát, s nagy búsán felszállt a diófára. Nézi, nézi a diófa a szarkát s nem látja a farkát. Kérdi mindjárt:

— Hallod-e szarka, hová lett a farkad?

— Jaj, ne is kérdezd, diófa, kutágas kidőlt bánatában, én is kitépem a farkamat.

— No, akkor nekem se legyen se ágam, se levelem, — mondta a diófa. Nyomban megrázkódott s letörtek róla az ágak, lehullottak a levelek. A szarka busan elrepült, a diófa ott maradt nagy kopaszon.

Jó dél felé egy ős két fiával, hogy megpihenjen a diófa árnyékában, de a diófának nincs árnyéka, mert nem volt sem levele, sem ága. Kérdi az ős:

— Ugyan bizony, mi lett téged, kedves diófám?

— Jaj, kedves őzikém, nagy szerencsétlenség történt. Csak hallgass ide. Reggel a kis kakas kiment kapargálni kútágas alá: kútágas kidőlt bánatában; szarka kitepte a farkát; én meg leráztam magamról a levelet, ágat.

— Bizony, ha így van, akkor én is eldobom a két szép szarvamat, — mondotta az ős. Ott mindjárt el is dobta a két szép szarvát, azzal elment a vízre, de amint odaért, kérdi a víz:

— Hát te ős, hol hagytad a szarvadat? Máskor mindig velők jártál.

— Jaj, édes vizem, ha tudnád mi történt. Kis kakas kiment kútágas alá kapargálni; kútágas kidőlt bánatában; szarka kitepte farkát; diófa lerázta levelét, ágát: én is eldobtam két szép szarvamat nagy bánatomban.

— No, akkor én is vérré változom, — mondá a víz s egyszeribe vérré változott.

Odamegy egy leány, hogy vizet mérítsen a korsajába. Összecsapja a kezét:

— Jaj, Istenkém! Mi lett téged, édes vizem, hogy vérré változtál?

— Ó lelkem, ne is kérdezze! Kis kakas kiment reggel kútágas alá kapargálni; kútágas kidőlt bánatában; szarka kitepte farkát; diófa lerázta levelét, ágát; ős eldobta két szép szarvát. Mit tehettem bánatomban? Én meg vérré változtam.

— No, ha úgy, hát legyen úgy, — mondotta a leány — én is ezt a korsót összetöröm a fejemem. S úgy a fejéhez verte a korsót, hogy csurgott a vér a fejéből, a korsó pedig ezer darabba törött.

Megy haza véres fejjel, meglátja az anyja, kérdi nagy ijedten:

— Jaj, lelkem, leányom, édes leányom, mi lett, ki vert meg?

Mondá a leány:

— Az úgy volt lelkem édes anyám, hogy reggel a kis kakas kiment a kútágas alá kapargálni; kútágas kidőlt bánatában; szarka kitepte a farkát; diófa lerázta levelét, ágát, ős ledobta két szép szarvát, viz vérré változott; én is összetörtem fejemem a korsót.

— Jaj, te bolond, jaj! — kiáltott az asszony akkor én is a falhoz verem ezt a tésztát, ha te olyan bolond tudnál lenni.

Éppen tésztát dagasztott s ami volt a teknőben, mind a falhoz csapkodta. Jó haza a gazda, látja, hogy a tészta a falra került, kérdi az asszonyt:

— Hát te asszony mit csináltál, mi nek kented falra a tésztát?

— Jaj, lelkem uram, jámbor uram, ne is kérde. Kiment reggel a kis kakas kútágas alá kapargálni; kútágas kidőlt bánatában; szarka kitepte farkát; diófa lerázta levelét s ágát; ős eldobta két szép szarvát; viz vérré változott; a leányom fejéhez verte a korsót, én meg falhoz vertem a tésztát nagy boszuságomban.

— No bizony, ha úgy, akkor én is leberetválok kacskaringós bajuszomat, hadd legyek olyan mint egy német! Fogta a beretváját s leberetválta kacskaringós bajuszát.

Jó haza a nagy legény fia, nézi, nézi az apját:

— Édes apám, lelkem apám, hova lett a szép kacskaringós bajusza?

— Mindjárt megmondom neked, — mondja a gazda, csak hallgas ide, mi történt. A kis kakas kiment reggel a kútágas alá kapargálni; kútágas kidőlt bánatában; szarka kitepte farkát; diófa lerázta levelét ágát; őz eldobta szarvát; folyó vize vérré változott; hugod a korsót fején törte szét; anyád a tésztát a falra kente, hát én is leberetváltam kacskaringós szép bajuszomat nagy boszuságomban.

— No bizony, — mondja a legény — akkor én sem leszek okosabb kendnél. Megyek, levágom a négy ökrünk lábát.

Szaladott hátra az istállóba, kapta a kicsi baltát, fogta az ökröknek a lábát, a baltával jól neki huzakodott.

Éppen abban a szempillantásban toppant be, honnét, honnét nem, egy obsitos huszár, megragadja a legény kezét, rákiált:

— Hé! megállj, öcsém, mit akarsz?

— Jaj, vitéz uram, ne is kérdezze. Kis kakas kiment reggel a kútágas alá kapargálni, kútágas kidőlt bánatában; szarka kitepte farkát; diófa lerázta levelét s ágát; őz eldobta szarvát; folyó vize vérré változott; hugom eltörte a fején a korsót; anyám falra kente a tésztát; apám leberetválta kacskaringós szép bajuszát; én is levágom a négy ökrünk lábát.

— Levágod, majd megmondom, hogy mit vágsz le, — kiáltott a huszár. Azzal kirántotta a kardját, megtáncoltatta a legény hátán, eloldotta a négy ökröt a jászoltól, kiterelte az istállóból s elhajtott a vásárra.

— Minek ökör ilyen bolondnak, gondolta magában.

A négy ökröt a vásárban eladta, azzal hazament a falujába elvette jegybéli mátkáját, csaptak nagy lakodalmat s még ma is élnek, ha meg nem haltak.

(Kisbaczon)

Elek nagyapó üzeni:

Végh Vilike, Székelykocsárd. Örülsz, hogy nagyapó befogadott unokái seregébe s ezt azzal köszönöd meg, hogy gyakran írsz nekem. Irod, hogy milyen messze laktok az iskolától s milyen kellemellen járni a nagy sárban. Emiatt a nagy sár miatt, meg a nagy víz miatt a karácsonyi szindarabnak az előadása is elmaradt. Hát bizony, az idei karácsony szomorú volt igen sok helyen, de reméljük a legjobbakal: annál szebb lesz a következő karácsony. — Illés Imre, Margitta. Levelédel továbbítottam a kiadóbaésinak, ő majd a hőnyéből megállapítja, hogy van-e Debrecenben is hasonlónevű unokám s ha nincs, természetesen, téged illet a könyv. — Schwarcz Ferike, Tasnád. Sem írni sem olvasni nem tanultál magyarul, mert mindent románul tanultok az iskolában. De a te jó nagymamád megtanított írni és olvasni az édesanyád nyelvén. Hát csak írdál szorgalmasan nagyapónak, egy-szerre csak látni fogod, hogy magyarul is egészen hibátlanul fogsz írni. — Hirsch Erzsike, Szilágyosmlyó. Azt bizony magam sem tudom, hogy az önlőlő tollat előfizető szerzésért, vagy rejtvény megfejtésért kaptad-e? Valószínű, hogy előfizető szerzésért. Annak én is örvendek, hogy közeledik a tavasz, sőt már ill is lesz, amire ezt az üzenetet olvasod. Igéretedel, hogy a nyáron majd gyakrabban írsz nekem, számom tartom, rejtvényeidet pedig szívesen fogadom. — Jodál Gábor, Székelyudvarhely. Éppen leveléd vétele előtt való nap beszélgettünk rólatok s persze, hogy másnap reggel hozta a levelele a postlás bácsi s leveledben azt a szép rajzot, amelyet emlékül küldesz nekem. Jól esett hogy rám gondoltál, mert én is sokszor gondolok rád és kedves szüleidre s ha Isten éltel, nagyanyókéval együtt májusban el is látogaté-k hozzátok, de persze azzal a feltétellel, hogy li is ellátogaltok hozzánk, amikor a fák virágba borulnak. Akkor csak igazán szép a nagyapó kertje. A pesti címet már hiába közölném az újságban, de remélem megkaptátok a levelezőlapomat. — Kristóf Kálmán, Zoltán és István Székelykeresztur. Mindegy, akár a kiadó által küldött postautalványon, vagy más postautalványon külditek az előfizetést — Kovách Piroška, Nagyenyed. Szépen írtad le azt az ünnepélyt, amelyet a Bethlen kollegium apáczai Cseri Jánosnak, a magyar nyelvű oktatás apostolának szentelt. Magam is szerettem volna jelen lenni ezen az ünnepélyzen, mert látom a leveledből, hogy sok szép és értékes dolgot olvastak ott fel. — Perédy Adika, Nagyvárad. Amióta olvasni tudsz, azóta mindig olvasod a Címborát, de csak most írsz először nekem. Nem baj, Adika. Jobb később, mint soha. Most azonban számontartom az igéretedel s várom a leveleidet. Édesapádat jól ismerem, hogyne ismerném s ha Isten is úgy akarja, körülbelül, amikor ezt az üzenetet olvasod, ott le zok Nagyváradon s akkor remélem, veled is és a többi nagyváradai unokákkal is találkozom. — Toperczer Irénke és Böske, Tasnád. Érdekes, amit írsz. Apukád és anyukád sokáig m g sem nézték a Címborát, a multkor azonban elolvastatok nekik egy pár történetet s azóta ők is szereteittel olvassák minden héten s édesapádnak most különösen Szilfasy Bálint szép históriája tetszik. Ennek igen örvendek, mert én is azt szeretném, ha minden szülő olvasná azt az újságot, amelyet gyermekeik olvasnak s látnák hétről-hétre, micsoda lelki táplálékot kapnak

az újságból. Örömmel látom, hogy már ritka szülő az, aki ne olvassná az újságot a Cimborát s ma már a Cimborára több a gyermekujásznál: valóságos családi újsággá lett. A kiadóbacsinak írtam, hogy küldje el a nyert könyvet. Remélem, eddig meg is kaptátok. — **Farkas Gizi, Negyenyed.** Most először járattátok a Cimborát, de már régi olvasója vagy, mert olvastad a barátóid Cimboráját. A bemutatkozásodnak igen örvendek, látom, hogy szép családotok van, négyen jártok iskolába s képzelem, a születeknek nem kell a szomszédba menni gondért. Beírtéjtvényed sorra kerül. **Deák Tusika, Sepsiszentgyörgy.** Meghatott a leveled és a versed, amelyben elíratod a Háromszéken jól ismert Fagyvas Bálint 1848-i főhadnagyot, aki után 102 éves korában szállott le a halál angyala. Nyilvánvaló, hogy az Isten igen szerelte az agg honvédet, hogy ilyen ritka hosszú élettel ajándékozta meg. Versedből leközlök e helyen egy strófát:

Elköltöztél S amit oly várva várt,
Ami után oly hön epedtél,
Elyerte az örök szabadságot,
Elyerte az örök életet.

— **Maros Frédi Os Bahuci, Szemerja.** Első díj nincs, de szívemből kívánom, hogy rátok mosolyogjon a szerencse. Persze, kívánatos, hogy szorgalmasan fejtsetek a rejtvényt, mert így több alkalom van arra, hogy a szerencse rátok mosolyogjon. — **Kiss Pál, Nagyvárad.** Megírtam a kiadóbacsinak, hogy pontosan küldje neked az újságot, mert, ha idejében nem kapod, sem aludni, sem enni nem tudsz. Hát azt igazán nem szeretném, ha sem enni, sem aludni nem tudnál, de tanácsolom, hogy szoktasd magadat türelmességre; mert bizony, bizony, sokszor megtörténik az életben, hogy nem olyan pontosan teljesül az embernek a kívánsága, amint azt szeretné, sőt az is megeshet, hogy egyáltalán nem is teljesül. Számon tartom ígéreidet, hogy első leveledet sűrűn követik a további levelek. — **Markovits Lili, Szatmár.** Ezen túl a magyar írásodat azzal fogod gyakorolni, hogy írsz nagyapónak. Ezt igen helyesen teszed, én pedig ígérem s meg is tartom ígéretemet, hogy minden leveledre válaszolok. — **Péterfy Emike, Homoródalmás, Udvarhelymegye.** Sok tanulnivaló, meg résztvevés egy színdarab előadásában is, ime, a magyarázat, hogy oly rég nem írtál. Kipótoltad azonban a mulasztást, mert igen ügyesen írtad le azt a tanulságot, amit két színjátékból merítettél. Pont és létrarejtvényed sorra kerül. A névrejtvényed igen jó ismerős. — **Paál Elek, Székelykeresztur.** Csudálom, hogy már vers írást adnak föl nektek az iskolában, mégpedig a gimnázium második osztályában. A versed mindenestre különös nagy dicséretet érdemel, mert bizony nem könnyű dolog jó verseket írni, megrendelésre és rövid idő alatt. A jószívű fiúcskáról szóló versed nemcsak arra vall, hogy magad is jó író vagy, de arra is, hogy szép tehetséggel áldott meg az Isten, amiért nem lehetsz eléggé hálás. Nagy érdeklődéssel kísérem további fejlődésedet. — **Berger Béla és Zsófi, Nagykároly.** Intézkedtem, hogy ezután az újságot mindkettőtöknek a nevére küldjék. Annak igen örvendek, hogy léged különösen a Szilasy Bálinti szép története érdekelt, Zsófi meg Öcsike „nadselü” gongolatait kedveli. Öcsike egyáltalán nem mesebeli lény, hanem nagyapónak valóságos unokája. Azóta, hogy leveledet írtad, már jelent meg Tamás érdeklődik s rajta leszek, hogy amennyiben lehet, sűrűbben jelenjenek meg ezek az olvasmányok, amelyek oly nagyon tetszenek, nemcsak nektek, de a szülőknek is. A

rajzokat küldjed egyenesen Kisbaczonba, ott majd megkapom, amikor hazamegyek. Az egyik adoma sorra kerül. — **Leitner Veronka, Deva.** Egyszerre kaptam meg két leveledet s mind a kettő tele van írántam való nagy, meleg szeretettel. Hosszu, hosszú választ kellene írnom erre a két levélre, de, fájdalom, kevés a hely erre az újságban s kevés az időm is most itt, Pesten, ahol nemcsak szerkesztek, de sok, igen sok látogatást kell tennem. Dévára már régen készülök. Ha jól emlékszem már évekket ezelőtt hívtál engem, hogy pihenjek meg a ti diófátok alatt. Nem tudom, jól emlékszem-e, de, ha Isten látssam színről-színre az én dévai unokáimat. Franciából fordított meséket küldhetsz bátran, szívesen elolvasom s ha a Cimborába való, közlöm is. — **Dobránszky Gyula, Torda.** Amint láthattad, már megindult a válasz a te leveleidre, most majd egymásután jönnek a válaszok. Könyveid jegyzékéből látom, hogy válogatott jó könyvek a barátaid s komolyságod mellett bizonyít, hogy az újságban Tamás érdeklődik és a Szilasy Bálint története tetszik a legjobban. Rejtvényeid sorra kerülnek. — **Homm Gusztáv, Kolozsvár.** Örömmel látom, hogy kitűnő tanuló vagy és azt is, hogy pompásan rajzolj. Hat darab malacot küldesz rajzban nekem ezzel az aláírással: „ilyen malacai legyenek nagyapónak”. Köszönöm a jó kívánságot s remélem Isten meg is hallgatja. — **Róth Sándor, Nagyvárad.** Levelezőlapodat továbbítottam a kiadóbacsinak, hogy indítsa meg címre az újságot. Mondanom se kell, hogy örömmel láttam unokáim serégekben. **Sahó Patyi és Öcsike, Csucs.** Most még édesanyátok küldi be helyettetek a rejtvénymegfejtést, mégpedig igen szorgalmasan, de remélem hamarosan elkövetkezik az az idő, amikor édesanyátokat feloldjátok ez alól a fáradtság alól s oly szép lesz az írásotok, mint az édesanyátoké. — **Katona Ilona, Nagyenyed.** Bartók Kálnál rendeltem meg a Cimborát, amiből azt látom, hogy Kató lelkesen buzgólkodik a Cimborára érdekében. Arcképet, fájdalmam, nem tudok küldeni neked, mert akkor valamennyi unokámnak küldenem kellene, ez pedig aligha telnék ki a nagyapó vékony erszényéből, de közeleg, erősen közeleg az az esztendő, amikor éppen ötven esztendője lesz, hogy nagyapónak az első írása nyomtatásban megjelent s akkor majd a kiadóbacsi minden unokámat megújándékozta az arcképpel. Hogy hány levelem van az unokáktól? Sok-sok ezer. — **Bauingarten Ada, Gyulafehérvár.** Hallottam, hogy bátyád Pesten van s meg akart látogatni, de még eddig nem volt nálam, pedig most milyen jól üzenhetnék róla neked! — **Zápori László, Karánsebes.** Dicséretet érdemelsz szép és gondos írásodért, de még nagyobb érdemelnél, ha a megfejtésen kívül leveleket is írnál. — **Weiler Antónia, Petrozsény.** Ugyanezt üzenem neked is. — **Csengeri Ferenc, Szilágysomlyó.** Azt írod, hogy az ő séd, aki második elemibe jár, román iskolába, a Cimborából folyékonyan megtanult olvasni magyarul. Szóval, ő azt cselekszi, amit kell cselekednie minden magyar gyermeknek: „az állam nyelvét meg kell tanulni, az édesanyánk nyelvét nem szabad elfelejteni. — **Hirsch Gizi, Babus és Nusi, Petrozsény.** Írtam a kiadóbacsinak, hogy a nyert könyvet küldje. — **Kristóf Böske, Székelykeresztur.** Nem emlékszem az elbeszélésekre. Ird meg következő leveledben, hogy mikor küldted hozzám. Lehet, hogy látóllétem alatt érkezett Kisbaczonba s nem küldték utánam.

FEJTÖRŐ.

A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is jogosít!

A rejtvény megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyeztetve, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

A megfejtések beküldésének határideje a hónap 10-ik napja.

Kockarejtvény.

— Beküldte: Lázár Róbert. —

D	R	D	€	Ez a lelke mindennek
D	N	N		Fiu. név
E	E			Fogadó szó
E				Mássalhangzó

Pótlórejtvény.

— Beküldte: Sonnenfeld Hus. —

- lma
- rózsa
- nna
- ár
- uhász
- lom
- agy
- lló
- só

Számrejtvény.

— Beküldte: Láng Endre.

- 4, 18, 20, 4. Vagnak vele.
- 17, 16, 14, 15, 13. Mágányos ház a mezon.
- 9, 10, 10, 11. Nőj. név.
- 1, 2. Kérdő névmás.
- 5, 6, 8. Vízbenelő állat.
- 3, 19, 14, 15, 19, 12. Az ember fotóplátéka.
- 7. Mássalhangzó.
- 1—20. Közmondás.

Névrejtvény.

— Beküldte: Földes Imre és László. —

Oszkár, Dundi, Tuli, Andor, Nándor,
Őri, Imre, Ferenc, Endre, Román, Pali
Sándor.

A kezdőbetűk egy nagy költő nevét adják.

A Magyar Ifjuság Könyvtára

kellemes és szórakoztató olvasmánnyal kedveskedik az ifjuságnak. Köteleit azonban élvezettel olvashatják a felnőttek is. Olcsó pénzért nemes szórakozást találhat e kötetek olvasója, amikor ma az általános drágaság miatt a jó könyv ára is elérhetetlen magasságra hágott. Eddig a következő kötetek jelentek meg:

- 1. sz. Magyar elbeszélők, nyolc elbeszélés ára lei 15—
- 2—3. sz. Benedek Elek: Gyermekszínház lei 25—
- 4—5. sz. A Conan Doyle Tüzkőrüllő történetek lei 25—

SAJTÓ ALATT:

- 6. sz. Bábjátékos Pali, Irta: Strom Tivadar
- 7. sz. Li Fan bosszúja Westermann F. P.
- 8. sz. Az egyszemű May Károly
- 9—10. sz. Robinson Crusoe Defoe Dániel.

CIMBORA

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Szerkesztőség:

Bajánii-Mici (Kisbácson) u. p. Bajánii-Mare (Nagybácson) jud. Treiscaune (Háromszék-megye). E címre küldendők a „Cimbora” részére szánt kéziratok, az Elek Nagyapóhoz írott levelek és rejtvénymegfejtések.

Kiadóhivatal:

Satu-Mare (Szatmár) Str. Cuza Voda 4.
A kiadóhivatalhoz küldendők a „Cimbora” előfizetési bejelentései és díjai.

Előfizetési díjak:

Romániában évi 400 lei, negyedévenként 100 lei.
Csehszlovákiában évi 80 csechkorona, negyedévenként 20 csechkorona.
Magyarországon évi 144.000 magyar korona, negyedévenként 36.000 magyar korona.
Ausztriában évi 112.000 osztrák korona, negyedévenként 28.000 osztrák korona.
Rogosztaumban évi 200, negyedévenként 50 dinár.

Laptulajdonos: Szabadsajtó-könyvnyomda és Lapkiadó Rt.
A kiadóhivatal vezetője: Dénes Sándor.